ANY III *Sabadell 24 Mars 1889* NÚM. 85

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.° 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell . . . . . 2 rals al mes.
Fora . . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

NÚMERO EXTRAORDINARI

ALS NOSTRES SUSCRIPTORS

En obsequi als nostres suscriptors als quals volém tenir al corrent de tot lo que 's relaciona ab los ideals catalanistas, publiquém avuy aquest número extraordinari que vé á ser com un suplement del ordinari que repartím adjuntament.

En veritat no 'ns dol cap sacrifici pera alcansar que 'ls nostres compatricis se fassin just cabal de las sagradas aspiracions que 'ns guían.

Ho hém dit ja altras vegadas; mentres nostres trevalls y nostres esforsos se vegin premiats ab un positiu avansament de la mes patriótica propaganda, ja donarém per ben empleada la nostra febrosa activitat.

Lo cert es, per altra part, que si cap mes concepte 'ns obligués á la abnegació, prou pesaría ja en nostre ánimo l'inmens favor que 'l públich de Sabadell y 'l de tot Catalunya venen dispensant á aquesta publicació tant modesta y pobra de mérits com rica de voluntat y amor al pays.

Volém, donchs, correspondre.

UNA ADHESSIÓ AUTORISADÍSSIMA

Lo distingit jurisconsult aragonés, ex-President de la Diputació Provincial de Zaragoza, don Joaquím Manuel de Moner, ilustre cronista de Ribagorza y un dels defensors mes entussiastas de la causa regionalista (á quí coneixen ja nostres llegidors per un notable article que feu públich en Juliol delany passat sostenint las patrióticas conclusions del Missatje á la Reyna Regent), acaba de remetrens las satisfactorias comunicacions que doném á coneixer seguidament, interessants per lo molt que deuhen animar á nostres compatricis en la propaganda de sas conviccions catalanistas. Las duas comunicacions se refereixen al Códich Civil; y una d'ellas vá endressada al nostre Director recomanantli la entrega de l'altra al President del *Centre Catalá* d'aquesta població: son breus pero expressivas.

Agrahím en la part que's refereix á LO CATALANISTA l'atenció de tan respectable personalitat á qui sense reservas admirém per l'amor que demostra á nostre pays, germá sempre de la simpática regió aragonesa quals interesos tant li deuhen al senyor Moner.

En quan á las comunicacions referidas, son las següents, las quals reproduhim tals com las havém rebut escritas en catalá, detall que dona mostra de la ilustració y delicadesa de son dignissim firmant:

"Sr. Director de LO CATALANISTA.—Sabadell.—Estimat company y senyor meu: Tinch lo gust d'enviarli ma adhessió á la *Protesta* ó esperit de ella que contra 'l nou Códich Civil vá fer lo celebrat *Centre Catalá* d'eixa població, á fi de que la entregui al tal *Centre* si no hi té cap inconvenient.

Ara lo que convindría es que no s'elegís cap diputat que no s'obligués á defensar en las Corts nostres drets y furs catalans y aragonesos com ho fém nosaltres mateixos en la esfera de nostra acció.

Entretant rebi V. mon afecte per lo zel ab que sustenta los ideals regionalistas en lo setmanari de sa digna direcció, quedant sempre afm. S. S. S. Q. B. S. M.—*Joaquim Manuel de Moner.*

Sonz Ribagorza, 6 de Mars de 1889.„

"Sr. President del *Centre Catalá.*—Sabadell.—Molt senyor meu: Tinch la satisfacció d'adherirme al esperit patriótich de la *Protesta* que contra 'l Códich Civil acaba de fer la associació de vostra digna presidencia.

No es que tractém d'oposarnos per sistema als preceptes legals, ans bé defensém científica y llealment nostres drets y furs catalans y aragonesos, desconeguts y atropellats en dit Códich.

Admirant sempre lo decidit amor patri de que acaban de dar evidentíssima mostra, y esperant que no será infructuós mes ó menos tart pera 'l bé del pays, lo saluda á V. desde estas terras, *avans catalanas*, son afm. S. S. Q. S. M. B.— *Joaquím Manuel de Moner.*

Sonz Ribagorza, 6 de Mars de 1889.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

LLISTA DE LAS COMPOSICIONS REBUDAS EN SECRETARÍA FINS AL DÍA D'AVUY

Número 1. *La filosa.* ¡Pobre pare!—Número 2. *A Catalunya.* ¡Desperta ferro!—Número 3. *L'adeu del emigrant.* ¡Oh Patria!—Número 4. *La filosa.* Soleta....—Número 5. *Himne á la nació catalana.* Tot per la patria.—Número 6. *Infidelitat.* Dona un fruyt: lo remordiment, etc.—Número 7. *Mon aucellet.* Es joliu.—Número 8. *Patria meva!* Alenta Catalunya....—Número 9. *Somni.* María!!—Número 10. *Dona de glaç.* ¡Tant se val!—Número 11. *A la perla catalana.* Llohor.—Número 12. *Bes sempitern.* Osculetur me osculo oris sui. (Sal. Cant. de cant. c. 1, v. 1.)—Número 13. *Nit d'istiu.* Dolsa.—Número 14. *Lo Santer de la montanya.* Aucell de bosch....—Número 15. *La masía ampurdanesa.* Patria, fides, amor.—Número 16. *La tradició.* Patria.—Número 17. *Primavera.*—Número 18. *Cansons d'amor.* Epígramas.—Número 19. *No deixarse enganyar....*—Número 20. *Amor.* Amor, viva guspira que devallas de Deu omnipotent.—Número 21. *Catalunya.... Avant!!* Quí 't deture ja fará prou.—Número 22. *Cansons dels aucells per Nadal.* Cantau, cantau aucells.—Número 23. *Cansó.* Deu ens guart d'un ja está fet.—Número 24. *Flors primeras.* Donan vida.—Número 25. *Himne.* Endavant.—Número 26. *Ampurdanesa.* Del natural.—Número 27. *La cansó del jovent.* ¡Avant!—Número 28. *Lo pardal enamorat.* Lo pardal quan s'acotxa.... (Popular).—Número 29. *Numantia.* Mas quiso ser quemada que vencida.—Número 30. *La esposa del Senyor.* Mon cor es una arpa. (J. Verdaguer).—Número 31. *A Roger de Flor.* Fou un héroe.—Número 32. *L'óliva de casalot.*—Número 33. *Desvari.* Tinch son y no dormo—me 'n priva l'amor. (J. Verdaguer).— Número 34. *La gota d'aygua.* Gutta, gutta, cavat lapidem.—Número 35. *Cants d'hivern.* Que rumor lejos suena. (Espronceda).—Número 36. *Lo toch de somatent.* Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango.—Número 37. *La mort del monjo.* Deu l'hagi perdonat!—Número 38. *Desesperació!* Un llamp, Senyor, que á tots nos fassi cendra! (Guimerá).—Número 39. *Lo cap de la riuhada.* Tempestat.—Número 40. *Cent anys!!* Secula seculorum.—Número 41. *La bossa de Judas.* Entre vosaltres está 'l traydor....—Número 42. *Mitja edat.* Trenta vuyt ó trenta nou, á la raya de quaranta.—Número 43. *La maduxayre.* Qui....—Número 44. *L'enterro d'una nina.* La marionette est casée.—Número 45. *Voltaire.* Voltaire el impío por antonomasia.—Número 46. *Lo tonto presumit.* Nihil novum sub sole.—Número 47. *Lo desert.* Si ves venir una masa parda....—Número 48. *Gelosía.* Amorosa.—Número 49. *Al inmortal Fortuny.* Llohor al compatriota.—Número 50. *Als meus amichs.* Ex abundantia cordis loquitur os.

Lo que 's fa públich pera coneixement dels interessats.

Barcelona 15 de Mars de 1889.—P. A. del C., lo Secretari, *Bonaventura Bassegoda.*

Recomanem ab moltíssim gust als nostres llegidors l' article següent alusiu al histórich Cenobi de Santa María de Ripoll, que publi-

cá en un de sos darrers números nostre estimat colega catalanista *La Comarca del Noya*, y que no hem pogut reproduhir nosaltres fins á la fetxa obligats per l' excés d' original.

Llejexintlo y apreciantlo en sa nobilísima intenció, nostres compatricis han de refermar si es possible son entussiasme per la restauració de un dels monuments que millor simbolisan las gloriosas tradicions de Catalunya.

Lo CATALANISTA al insertarlo en sas páginas como ho han fet molts altres periódichs, no pot menos de felicitar á son digníssim autor, distingit ex-president del *Centre Catalá* de Sant Sadurní de Noya, don Rafel Mir, catalá de bona mena que figura entre 'ls campions mes decidits de la causa nostra.

Vegis l' article en qüestió:

LO MONASTIR DE RIPOLL

Y LA VEU DEL PATRIOTISME

> ¿Te estremeces? ¡qué vergüenza! ¿ese es el monumento que han erigido á los que rompieron con su espada el yugo de los árabes? ¿A los que establecieron con su sangre nuestra libertad é independencia? ¿Y no hay una mano que levante de entre los escombros los sepulcros? ¿Son ya nada para nosotros los recuerdos? ¿Es ya tan esplendoroso nuestro presente que no necesite de los recuerdos de lo pasado?
>
> *Piferrer.*

¡Quánts recorts no 's despertan en l' ánima dels verdaders patricis, al nom de Ripoll!

Casal de la Patria, bressol de la independencia catalana, símbol de sa grandesa, temple de grans tresors, mostra potent d' un gloriós passat y esperansa desitjada d' un mes felís esdevenidor; tot aixó representa lo famós panteó dels fundadors de nostra verdadera Patria.

Fundat per Recaret en lo sigle VI, tingué que sufrir las consequencias de la invasió y del furor dels alarbs, quan aquestos lo destruhiren junt ab altras iglesias y abadías de nostra terra; fins que iniciada la reconquesta de la Marca hispánica, que comprenía 'l territori de las diócessis de Barcelona, Gerona, Urgel y Ausona (Vich) fins á las riberas del Noguera Ribagorzana per Carle Many y continuada per son

fill Ludovich, se redificaren algunas y d' ellas Ripoll en las darrerías del sigle VIII. Invadida de nou la comarca, també ho fou lo Monastir, fins que Guifre, primer comte de Barcelona, allí en l' any de 875, la convertí en Centre d' una població que ab lo temps adquirí gran desenrotllo.

Gracias á moltas donacions dels soberans de Catalunya, pogué murarse 'l gran edifici; s' edificá son claustre, se construhiren altras importants obras y s' obrí lo magnífich rech que desde 'l sigle X subsisteix.

En lo sigle XI, elegit lo comte Oliva, famós per sas virtuts y ciencia en abad del monastir, ideá y dirigí la construcció de sa preciosa basílica, enriquintla també de molts y magnífichs códichs, d' ells molts d' una elegancia y esplendorosa riquesa artística y d' inestimable valor histórich.

Lo siti que havían escullit pera reposar eternament los primers comtes, allí descansavan y entre 'ls personatjes que s' hi enterraren, hi havía 'l de son fundador Jofre 'l Pilós, sos fills, alguns dels comtes de Besalú; Armengol d' Urgell, fill de Borrell II, Berenguer Ramon; Ramon Berenguer III *lo Grant*, y Berenguer IV *lo Sant*.

¿Quí no s' inflama en amor patri al evocar tantas glorias com Ripoll representa? ¿Quí no 's troba fortalescut per las mes ardorosas empresas al exemple de las dels fundadors del monumental cenobi? ¿Quí no sent lo mes venerat respecte per la memoria de tants gloriosos antepassats? ¿Quí no s' enorgulleix d' esser fill digne dels autors de la Patria que ni 'ls sufriments ni la sanch, ni las privacions ni 'l dolor, impediren de crearla gran, espléndida, gloriosa y lliure?

Y no obstant, los que lo destruhiren, los mes implacables enemichs que tenía, no s' havían de contentar en destrossarla: havían de arribar á dividir á sos fills, als d' aquells esforsats varons y fer que en odiosas y fraticidas lluytas enrunessin y profanessin l' arca guardadora de las reliquias mes veneradas de tot un poble; l' arxiu de las mes gloriosas tradicions de sos antepassats; «lo depósit dels tresors de la ciencia patria y l' escriptorum fidel d' antiguas gestas»; puig que allí havía sigut lo lloch de reunió dels *scribæ antiquari cripógrafos*, que 's repartían los diversos oficis de retallar vitela, pergamins y papirus, compondre obras, trascriure códichs, que s' adornavan ab mi-

niaturas policromas de tradicions populars y religiosas, estotjantse en sa biblioteca fins á un miler, que benehits ab gran pompa, se remetían al tresor ahont se guardavan.

Mes, de res valgué y de res serví tanta riquesa. La guerra que esclatá per qüestions dinásticas en Espanya, durant los primers anys del segon quart del present sigle, dividí als fills de Catalunya en los dos bandos que 's disputavan lo gobern de la malhaurada nació espanyola: moltas provincias, moltas poblacions sufriren las conseqüencias de la guerra y una de las que guarda y guardará mes tristos recorts d' aquells días, es sens dupte la vila de Ripoll, víctima del furor de la desenfrenada soldadesca dels partits que 's disputavan la victoria. Saquejada y desolada la vila, ho fou també lo monastir, que sufrí las conseqüencias de las repressalias dels vensuts en la implacable lluyta.

Aquesta era la herencia que 'ns llegavan als fills de Catalunya los autors de sa ruina; los destructors de sas llibertats y de sas riquesas. Aixís completavan la obra comensada á las primerías del passat sigle, los hereus d' un rey extranjer: faltava fins arrebassar los recorts del patrimonial blassó, escut de la honra patria; y com si això no bastés, sa verinosa baba substituhía la mes coral germanó y 'ls mes tendres y ardorosos afectes, haguts entre 'ls fills d' una mateixa mare, per l' odi mes enconat per lo mes espantós aburriment. Sembla que havía arribat la hora darrera de la terra que sobrada de poder n' havía tingut pera oferir reys á altras nacions; talment semblava que fins s' havía perdut l' esma de la Patria y que sos fills havían olvidat los agravis que reparar, las tradicions, los recorts y fins la missió que aquells los feyan entreveurer y que 'l pervenir los brindava. Mes no era aixís: tot fullejant lo gloriós llibre del passat, recordaren las gestas de los héroes, las virtuts de sos sants, los drets y llibertats del poble y las penas y sufriments de la Patria. Y esdevingué, que regoneguda ja la verdadera, no havía ni debía de interessarse gayre per altra de postissa, com tot bon fill que reconegut que te la verdadera mare que Deu li ha donat, no pot mirar ab igual carinyo ni amor, la que la desgracia sols ha pogut cambiarla per entonada y desapiedada madrastra.

Es per això que á la nostra, á la verdadera, hi dediquém tot nos-

tre carinyo: es per aixó que avuy evoquém tots sos recorts; es per aixó que indaguém los títuls de nostre honrós llinatje; netejém de la pols totas sas joyas; nos dexondim del encantament que sofríam; anyorém passadas grandesas; honrém al passat, garantía de nostra honra per lo venider, manifestém al mon que encara vivím, llensantnos á empresas colossals com la de la Exposició Universal y reedifiquém avuy á Ripoll pera reedificar també la Patria.

Catalans encara, no acullim ab indiferencia tot lo que interessa á nostra Patria: l' amor que per ella sentím, está massa arrelat en nostre cor pera poderlo olvidar; la fama dels fets de sos fills remou massa las fibras catalanas pera que 'ls despreciém; y per fi, l' exemple del passat, las injurias sufertas y las vexaccions presents nos recordan prou nostre deber de recuperar lo patrimoni perdut de nostres llibertats, de nostras lleys, de nostras costums, afeccions, interessos y de tot quant haja estat, sigui ó puga esser catalá.

¡Gloria donchs, á tots quants s' interessan per la conservació de la Patria! ¡Gloria al Excm. Bisbe de Vich que refá son casal! ¡Gloria á las corporacions y personas que hi contribuheixen! Y ¡gloria també al nostre Ajuntament que ha volgut no esser menos que 'l d' altras importants y numerosas poblacions catalanas!

Fassa Deu que tingui molts imitadors, que la Patria y sos fills ho tindrán en compte y sempre ho recordarán.

RAFEL MIR.

COMISSIÓ EXECUTIVA DEL MONUMENT Á CLARIS

A fi de perpetuar dignament la bona memoria del insigne patrici Pau Claris, s' obra un concurs pera la elecció del millor ante projecte de Monument, lo qual será regit per las següents bases:

1.ª Lo Monument se projectará pera esser erigit en lo centre de la plassa d' Urquinaona.

2.ª Los ante projectes, que podrán esser dibuixats ó corpóreos y deurán anar acompanyats d' un pressupost ahont consti l' import total del Monument, que no podrá excedir de la cantitat de 50.000 pessetas, se presentarán ab las formalitats de costúm, en lo Palau de Bellas Arts, fins á las dotze del mitjdia del 15 de Juny del any corrent.

3.ª Los travalls escultórichs que hi hagi deurán presentarse modelats en terra cuyta ó guix á la dimensió d' una quarta part del original; essent obligatoria además la presentació d' un fragment, á elecció del autor, en lo tamany d' execució.

4.ª De entre los ante projectes presentats la Comissió elegirá aquell que á son parer millor respongue á la idea del Monument.

5.ª L' ante projecte que resulti elegit obtindrá 'l premi de *duas mil pessetas* y quedarán obligats son autor ó autors á la execució total de la obra, per la cantitat consignada en pressupost; convenintse avans las demés condicions entre ells y la Comissió.

6.ª La Comissió podrá concedir dos accéssits de cinchcentas pessetas cada un si, á son parer, trobés dos projectes dignes de tal distinció.

7.ª Se deixa en llibertat als autors pera escullir la materia que millor los hi sembli al objecte de construhir lo Monument y modelar los travalls escultórichs.

8.ª La Comissió se reserva 'l dret de declarar desert lo concurs si no troba cab ante projecte que á son judici reunesca las qualitats necessarias pera respondrer á la signaficació del Monument y á la importancia de Barcelona.

Barcelona 15 de Mars de 1889.—Lo President, *Franciseo de P. Rius y Taulet.*—Lo Secretari, *Carlos Pirozzini y Martí.*

SECCIÓ DE ANUNCIS

L' HERÉU NORADELL

ESTUDIS DE FAMILIA CATALANA

PER

CÁRLES BOSCH DE LA TRINXERÍA

Aquesta novela forma uu volum en octau de 270 planas.

PREU: 3 PESSETAS

Se ven á Barcelona en las principals llibrerías y en aquesta ciutat pot demanarse en lo taller de imprempta y enquadernacions de Joan Comas, Capmany, 18.

ANTONI RAVENTÓS

SERRALLER

Especialitat en cadenas pera rodas de engranatge de totas midas

PREUS MÓDICHS

BARCELONA. — Olm, número 27. — BARCELONA

En la imprempta d' aquest periódich se fan tota classe de impressions y s' enquadernan llibres desde los mes ordinaris á los mes fins y luxoses á preus módichs.

Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany 18, Teléfono n.º 46.—SABADELL